

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 55.

V Ljubljani, v soboto 22. oktobra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrlet 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Kje stojimo?

Naši poslanci so podali svoje zahteve vladi. Vlada se do danes še ni izrekla o njih, a že sedaj lahko rečemo, da je uprav radikalni nastop nekaterih naših polancev spraval na površje slovensko in hrvatsko vprašanje.

Predno izrečemo svoje mnenje o ti stvari, naj konstatiramo dve važni, načelni resnici.

Prvič: Zahteve, ki so jih sestavili naši poslanci, niso take, da bi se dale presojeti samo s parlamentarnega stališča. Slovenci ne zahtevamo preustrojitve ljudskega šolstva na Korškem, spremembe vladnega sistema na Primorskem in Štajarskem, gospodarskih činov za Kranjsko (n. pr. izsuševanje barja, podpore za drugam, obrtne šole, i. t. d.) in sploh za Slovence, zato ker sedaj vlada potrebuje slovenskih glasov, marveč jedino le zato, ker so pravična. Magari, da so naši zastopniki v najgorji opoziciji, to bi morala dati vlada iz stališča poštene objektivnosti, pa tudi iz višjega državnega interesa. Slovanski živelj na jugu menda vender ni brez pomena za Avstrijo. Če vlada tega ne uvideva, potem z Bogom — Avstrija sama. Zamudilo in pozitivno pogrešilo se je pa že ogromno. Vlada je dolžna izpolniti slovenske zahteve, ne, ker jih sedaj ložje nego kedaj, marveč to je zahteva pravičnosti, razsodnosti in skrbnosti za splošne državne interese. Zahteve so tudi skoraj brez izjeme take, da se dade izvršiti brez zakonodajstva, samo upravnim potom. Vseučilišče je tu izvzeto. Toda potreba vseučilišča na jugu ni izključno samo slovenska zahteva, marveč je brez dvojbe višjega splošnega značaja.

Drugič: Naši poslanci imajo uprav sedaj tako stališče, da ga še nikdar v ustavni dobi niso imeli. Potrebujejo jih. Zato je pa nujno potrebno, da ne prezro svojih dolžnostij. Res je, da mora vsak pošten avstrijski domoljub vpoštovati tudi državne potrebe in imeti srce za moč in veličje naše Avstrije. A naši zastopniki ne smejo pozabiti, da se gre pač za eksistenco slovenskega naroda, če se mu brž in krepko ne pomaga in da so oni sokrivi vsake krivice, ki se nadaljuje nasproti njemu, da se pa pač še ne gre za eksistenco avstrijske države. Tistemu se mora preje pomagati, ki bolj potrebuje. Zato vleva sveta domorodna dolžnost našim poslancem, da v ti zadevi najpreje gledajo na svoj narod in vsa druga vprašanja presojajo s tega stališča.

S kakšnimi stvarmi naj se pa zadovoljijo? V tem oziru velja splošno načelo, da ne smejo biti nikakor zadovoljni s samimi obljubami, marveč, da morajo tudi pri takih stvareh, ki se ne dade brž izvršiti, doseči taka dejanska zagotovila, da je nadaljni ugodni razvoj dotične zadeve brez dvojbeno zagotovljen. To velja o nadsodišču in o vseučilišču.

Da še enkrat ponavljamo, kar smo že rekli pred 14. dnevi, izjavljamo zopet, da ne smejo biti naše zahteve smešne. Vzlasti pri vprašanju ministra domačina smo se pokazali nezrele. Vsi listi so zagrešili, največ seveda „Narod“. Čudno se nam zdi, da je celo „Edinost“ ta teden šla na lim nekemu, ki s skrajno ozkega stališča hoče obračati nase pozornost. To ne gre in ne sme biti. Stari greh: Velike

idejalne stvari v praksi zvođené v osebno koristolovstvo. Če se to temeljito ne zajezi, potem nam ni pomagati.

Važna izjava.

Hrvatska stranka prava imela je pred dobrim tednom svoj strankarski shod na Sušaku pri Reki. Na ta shod prišla sta kot zastopnika kranjske katoliško-narodne stranke kanonik Kalan in dr. Krek. Samo na sebi ne bi bilo to nič nenavadnega, kajti že večkrat so Slovenci prisostovali političkim shodom hrvatskim in Hrvatim našim. Kar pa daje zadnjemu shodu veličje in velepolitičen značaj, je to, da so se navzoči predstavniki močne slovenske politične stranke postavili na stališče hrvatskega državnega prava ter proklamovali kulturno in političko zjedinenje Slovencev in Hrvatov kot vrhovno točko svojega programa.

Ta izjava ni pojav, ki se slučajno poraja pri polni čaši vina. Ta izjava je premišljen političen akt, saj tako so naglašali dotični slovenski govorniki. Da verujemo resnosti tega koraka, nas potrjuje še bolj ime dr. Kreka, kateri je že poprej večkrat naglašal neizogibno potrebo hrvatsko-slovenskega političkega in kulturnega in gospodarskega jedinstva. In v resolucijah za vseslovenski delavski shod, pri katerih je v veliki meri sodeloval dr. Krek, se izrecno naglašava hrvatsko-slovensko jedinstvo. Konečno nas pa še „Slovenčeva“ pisava o shodu potrjuje v prepričanju, da je bil ta korak storjen s trezno pravo resnostjo in premišljenostjo. Katoliško-narodna stranka je svojo politično smer zadnja leta jako mnogo premenila, in to bodi konstatovano, da ona stoji danes tam, kjer je stala leta 1894. narodna stranka s svojimi resolucijami. Ako bi narodna stranka ostala to, kar je bila do tedaj, imeli bi danes jedinstvo v načelih in dejanjih. Katoliško narodna stranka se je zavzela za gospodarsko delo in za socijalno-politično, kar mora storiti vsaka stranka, katera hoče veljati za narodno, za ljudsko. Pri tem njenem delu pa so se ji odprle oči, da je videla, kako šibki smo Slovenci v gospodarskem oziru nasproti Nemcem in Italijanom.

Odtod je tedaj po našem mnenju vzraslo prepričanje, da treba Slovincem iskati najožje dotike z drugimi Slovani, osobito s Hrvati, kateri so naši mejaši, in po jeziku skoraj isto, kar mi. Ta dotika s Hrvati naj nas jači in krepi v gospodarski in kulturni emancipaciji od nemškega in italijanskega življa.

V razumevanje našega resničnega položaja ozirimo se nekoliko na političko in gospodarsko stremljenje naših nemških in laških sosedov, in spoznali bomo, kako važno je naše položenje za vse Slovanstvo in kako opasno je to položenje za našo narodno eksistenco in da le najtesnejša zveza s Hrvati more nas rešiti v slučajni krizi.

Naša dva zaveznika, Italijan in Nemec nista prijatelja Avstrije. Sklenila sta z nami zvezo le iz lastnega interesa in mi avstrijski narodi smo zavezniki dveh držav, ki pri dani priliki tudi padete po naši lastnini. Italija gotovo ne smatra svojih sedajnih mej za definitivne, in Trentin in Primorska so zanjo že ne-

preklicna politična last. To je jasno, kakor beli dan. Drugače je zopet z Nemčijo. Nemčija iskala je zveze z Avstrijo, da si zavaruje hrbet v slučaju vojne s Francijo. Avstrija je sklenila zvezo le v korist Nemčiji, Avstriji pa so na drugo stran vezani roki, da žrtvuje avstrijske interese v Primorju iridenti in da je v veliki politiki vezana na vodstvo Nemčije. To je sicer komodno za lene diplomate, da zanje mislijo v Berlinu, a koristno za avstrijske interese ni.

Kaj pa je smer nemške politike? Ko je leta 1870. ustvaril železni Bismarck Veliko Nemčijo, hotel je imeti nekaj desetletij mir, da se velika nova država gospodarsko okrepi. Ustvaril si je vsled tega alijanco z Avstrijo, popolnjeval nemško pomorsko vojsko ter pod okriljem varnostne zaveze pričel izvrševati svojo trgovsko politiko. V vseh delih sveta ustvaril je močne trgovske postojanke, v osrednji Afriki pa pridobil veliko ozemlje ter tako uvrstil Nemčijo v kolonijalno moč. Napredek svetovne trgovine nemške je velikansko in nedavno temu pridobila je Nemčija ozemlja tudi v vzhodni Aziji. Pri vsem tem kolosalnem napredku in tudi vspehu pa Nemčija ni še saturirana. Nemčija, ustvarjena leta 1870., je še samo „Halb Deutschland.“ Izrinil je Bismarck sicer Avstrijo iz Nemške zveze leta 1866, a vender je smatral i posihmal Avstrijo kot nekako južnovzhodno Marko Nemčije, katera mora, ko pride čas, pasti v območje Nemčije. Njegova in njega naslednikov politika je ta, da nemška država zariše svojo mejo ob Jadransko morje. Trst, naše trgovsko pristanišče, je bodoče Velike Nemčije najjužnejša postojanka, kajti le tako, ako ima Nemčija to pristanišče v svoji oblasti, le tako bode mogla z uspehom tekmovali na trgovišču na Balkanu in v Mali Aziji.

Tu seveda se gre za našo slovensko kožo. Še več! Ako bi Nemčija res mogla uresničiti svoje načrte in avstrijske dežele spraviti z rajhom v „najtesnejšo zvezo“, potem ne vemo, kako je z bodočnostjo Jugoslovanstva. Zato pa je nam treba imeti odprte oči in videti, kar bi imeli videti avstrijski diplomati, da je za avstrijsko državo tesna zveza z Nemčijo najboljšo sredstvo k pogubi. Pa, kaj bomo o tem govorili! Avstrijska diplomacija se peha še vedno za iste interese, kakor pred par desetletji — za nemško Avstrijo. Naša, nenemških avstrijskih narodov, naloga pa je, da skrbimo za svojo bodočnost in za bodočnost Avstrije kot države različnih narodov.

Nam Slovincem, postavljenim na najopasnejšo, a najvažnejšo točko v jugu Avstrije, je neizogibna potreba, da si zavarujemo svojo eksistenco za „vse slučaje“. Iskati moramo zveze z drugimi avstrijskimi narodi, ki so v enako opasnem položenu, kakor mi, s Čehi in drugimi Slovani, osobito pa s Hrvati. Hrvati govore skoraj isto govorico, kakor mi, in le čudno je, da smo se drug drugega tako dolgo ogibali, ko ko smo vender v velikem jedno in isto pleme.

Zato pozdravljamo ta prvi korak, kate-rega je storila katoliško-narodna stranka kranjska na Sušaku, z iskrenim veseljem. A to je le prvi korak. Z akademičnimi izjavami se bode malo opomoglo i naši i hrvatski mizeriji. Tu treba

tudi dejanja! Trgovina, obrt, gospodarstvo, vse gineva v narodu slovensko-hrvatskem.

O našem delu debelita se Nemeč in madjarsko-nemški Žid. Imamo lepe šume, lepe bogate pokrajine v Hrvaciji; morje se nam smeje, imamo je tako rekoč pred pragom, a od vsega tega koristi ima le tujec. Ne le skupnega političnega idejale, temveč tudi in pred vsem nam treba skupnega gospodarskega dela.

Nadejamo se, da se tako zgodi. Pri nas Slovencih se je pričelo živahno gospodarsko gibanje že pred precej časa; v Hrvatih pa se sedaj vzbuja. Pri nas, kakor v Hrvatih, prodira prepričanje, da le z delom v narodu in za narod si ohranimo svojo narodno eksistenco. Trebamo pa oboji najožje mejsebojne zveze, trebamo oboji jedinstvene politične ideje, ki nas vodi v složen boj in na složno delo na gospodarskem in kulturnem polju. Da se bližamo tej slovensko-hrvatski dobi v našem narodnem življenju, to upamo, ker to je naše življensko vprašanje.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Tudi 11. seja državnega zbora vršila se je 18. t. m. mirno, če tudi je govor Mladočeha dr. Stranskega Nemce nekako razburjal, — a tolažili so se z govorico: če nas grof Thun ni spravil do obstrukcije, nas ta govornik tudi ne bo. Iz tega sledi, da obstrukcije, divje, silne obstrukcije, v državnem zboru več ni.

Začetkom se je odgovoril pravosodni minister na dve interpelaciji, kateri imata nekoliko važnosti. Prva interpelacija je bila stavljena radi prestavljenja nekega sodnega pristava na Češkem službenim potom. Minister je pojasnil, da dotični uradnik preišljeno ni hotel jezikovnih naredb spoštovati. Češke uloge je reševal ali zgolj nemški, ali pa jih je strankam kar vračal, da jih v nemškem jeziku spisane zopet vložje. — Zaradi tega je bil dotični pristav le prestavljen.

Drugi interpelaciji je bil pa predmet ministerska naredba zaradi udeleževanja sodnega obojja pri političnem gibanju. Minister je izjavil, da je ta naredba le za one uradnike izdana, katere je hotel minister opozoriti, k temu pa da je opravičen in službeno zavezan. Odgovor zbornice ni zadovoljil, nastalo je kričanje in slišali so se klici: „Policija!“ — Zbornica prestopila je potem v nadaljevanje razprave o budgetnem provizoriji.

Mladočeh dr. Stransky je dokazal, da je najvažnejša pravica parlamenta, da vladi budget privoli, ali ga pa zabrani. Danes smo že v zadnjem četrtletju leta in vlada si je sama privolila budget po zloglasnem § 14. Vse to storilo se je ustavnim potom, a taka ustava ni drugega, nego prikriti absolutizem. Na dalje je grajal nastop obstrukcije; dokazal je, da levica ni več sposobna za vladanje, ker je njeno postopanje le negativno in ne more dokazati niti najmanjšega pozitivnega uspeha. Bile so krepke, ostre besede, katere je privoščil govornik levici, spominjajoč se tudi Slovencev sploh in osobito zatiranih štajarskih Slovencev. Živo odobravanje je sledilo na strani desnice, a levica ugovarjala je živahno. Čutilo se je, da je zadel govornik nasprotnika na najboljčutljivejšem kraju, ko je zaklical levici, da v Hebu storjene prisega ni držala.

Naslednji govornik dr. Pfersche je polemizoval proti dr. Stranskemu ter ga je sumničil, da ga je poslala vlada za to v ogenj, da bi provociral levico, in zbudil zopet obstrukcijo, kar se mu pa ne bo posrečilo, ker se še grofu Thunu ni, in je končal z izjavo, da on in njegova stranka ne privolita sedajni vladi budgetnega provizorija.

Posl. Vencajz je podal z drugovi predlog za zvišanje plač državnim uslužbencem preko one meje, katero je nastavljalni predlog; — glede poštnih slug pa, da ima vsaki uslužbenec pravico do starostne priklade po preteku desetih let, ki se štejejo od vstopa v službo. Posl. dr. Ferjančič je pa predlagal, da se zvišajo dohodki v kategorijo slug spadajočih državnih uslužnikov, nastavljenih pri rudniku v Idriji, in da se i ondi proti dnini službujoči mašinisti, kurilci in izpravljalci vode uvrste v kategorijo

nižjih državnih uslužbencev. Obadva predloga odvedla sta se proračunskem odseku v razpravo. Poslanca Laginja in Spinčič sta stavila nujni predlog, naj vlada priskóči na pomoč isterskemu prebivalstvu, ki trpi vsled slabe letine.

Začetkom 12. se je dne 20. t. m. je predložil posl. dr. Ferjančič prošnjo za ustanovitev univerze v Ljubljani, katera se je priklopila zapisniku, in potem je nastopil govornik posl. Stojalovski. Pripovedoval je v tri ure trajajočem govoru svoje življenske dogodke in popisoval svoj boj z oblastmi. Napadal je vlado, cerkev in nje služabnike, ter tako utrudil poslušalce brez vsacega drugega uspeha.

Po končanem govoru sklenila je zbornica konec debate in prestopila na obravnavo nujnih predlogov. Prihodnja seja bode v torek.

Organizacija krojačev in čevljarjev v Ljubljani.

Ustanovni shod „Krojaškega in čevljarškega skladišča v Ljubljani“ je bil preteklo nedeljo dopoldne pri Virantu. Udeležilo se ga je nad 40 krojaških in čevljarških mojstrov. S tem so obrtniki pokazali zdravo zavest o svojem žalostnem položaju, katerega more zboljšati le zadružna organizacija. To samostojno gibanje ljubljanskih obrtnikov seve ni vseč tisti gospodi, ki hoče, da se pri vsakem podjetju svetijo njene prvaške glave, tembolj pa je veselo znamenje, da novo podjetje stoji že na trdnih nogah kljub temu, da mu ljubljansko županstvo ni dalo svojega blagoslova. Da so se priprave hitro vršile, zasluga je delavnega načelnika pripravljaluenga odbora g. krojaškega mojstra Fr. Pavšnerja pa tudi ostalih odborikov gg. Fr. Jeločnika, Val. Jerine, Frana Kovača in Viktorja Kranjca.

Zadruga ima sedež v Ljubljani. Predmeti zadružnemu podjetju so: a) skupno nakupovanje krojaških in čevljarških potrebščin, orodja, blaga itd.; b) ustanavljanje obče dostopnih prodajalnic krojaških in čevljarških izdelkov na debelo in na drobno; c) ustanavljanje skupnih delavnic in vzajemno izdelovanje obleke za zadružne prodajalnice; d) ustanavljanje strokovnih šol za krojače in čevljarje v Ljubljani ali na deželi; e) podpora ubožnih udov krojačev in čevljarjev iz čistega dobička.

Shod je otvoril s primernim pozdravom načelnik g. Pavšner, g. Fran Šturm, načelnik krojaške zadruge, pa je nato podal poročilo o potrebi obrtniškega združevanja in koristi nameravanega skladišča. Skupni nastop tolikih mojstrov s personalnim kreditom je gotovo velik udarec kapitalizmu. Omenjal je bedo obrtništa, katero je zakrivil liberalizem z upeljavo proste obrti, ter je ožigosal naše ljubljanske razmere, kjer se kriči „Svoji k svojim“, kupovat se pa hodi k — Židom. Obžaloval je, da neki list tudi takrat intriguje, ko si hočejo obrtniki složno pomagati. (Klici „Kateri list je to?“ „Slov. Narod!“) Pač ni dosti vreden tisti, ki ob takem trenutku ljudi zapeljuje v strankarstvo. Tu je treba navduševati, ne pobijati! Napačno je stališče nekaterih mojstrov, ki se nam ne pridružijo, ker se jim baje še dobro godi. Taki pač malo mislijo na bodočnost. Govornik je prepričanja, da bode podjetje dobro vspevalo, ker bode dobilo podporo tudi od humanitarnih zavodov. Skupno udarimo, trud posameznika ne izda nič!

Načelnik g. Pavšner je pojasnil, da ima zadruga že zagotovljeno stanovanje, in da bodo tudi državni poslanci storili radi podpore potrebne korake pri vladi. G. Kastelic je želel, naj se darovi oddajajo rezervnemu zakladu. G. Kranjc je dejal, da bi se načelnik čevljarške zadruge Tuma pač lahko vdeležil shoda, namesto da pošilja v imenu zadruge v časopise notice, o katerih ostali odbor ne ve ničesar. Gg. Kovač in Zupan sta istotako odločno protestovala proti Tumovi notici v „Narodu“, kjer odsvetuje čevljarjem pristop k zadrugi. Upisalo se je takoj nad 30 članov. Izvolili so se končno še nadzorniki: Gg. Šturm, Miklavc, Ladiha, Majce in Zupan.

V kratkem bode zadruga pričela svoje delo. Dolžnost našega občinstva je, da jo vsestranski podpira ter tako zagotovi obstanek poštemu domačemu obrtništvu.

Izvirni dopisi.

S Koroškega, dne 18. oktobra. „Vzlasti na Koroškem izgubljam bolj in bolj vse upanje, opazujoči kako slovenski mozeg razjeda neki črv, da do notranjega miru in prave jedinsti priti ne moremo“. Tako „Slovenec“ z dne 15. vinotoka t. l. Žalostne, pa resnične besede. Tako daleč smo prišli, da še tako vnet rodoljub začne preišljivati: „Ali kaj pomaga vse prizadevanje, ves trud in boj?!“ In odgovori: „Nič!“ Da, „slovenski mozeg razjeda neki črv!“ In če povzdigne koroški rodoljub krvavečega srca svoj glas in pove izvestnim krogom ljubljanskim resnico, — tedaj ga psujejo! Čujte gospoda „Narodova!“ Naš poslanec Grafenauer si je pridobil v kratkem času simpatije in zaupanje vseh koroških narodnjakov, izvestno pa ga ceni tudi mnogoteri izvenkoroški rodoljub. Neustraheno je nastopil na vseslovenskem shodu, ravno tako pogumno nastopa na Koroškem. Berite „Mir“! In če vam tak mož, ki sklicuje shod za shodom, ki se žrtvuje za teptano ljudstvo, pove resnico, tedaj mu očitajte, da je — orglar. Zares lep način bojevanja! Torej mi se ne smemo brigati za kranjske razmere, vi pa se smete zaletavati v koroške „klerikalce“. Pa dovolj! Saj vem, da ima „Narod“ gluha ušesa, naj ga prosimo, naj ne seje razpora, ali naj mu ogorčeni povemo, kar mu gre.

Pa ne le kranjske razmere, istotako ali še bolj nas gonijo v obup pretužne razmere na Koroškem. Kdor ni idealen sanjač, ne more vzklikati: „Mi vstajamo“, temveč mora ponavljati že tolikrat navedene besede: „Umirajoči vas pozdravljajo“. Koroško bi imenoval deželo odpadnikov in letargije. In kaj je največ krivo tej prikazni? Šole, šole! To rano nam zacelite in ves organizem se bo začel oživljati.

Pred več leti sem se vozil z nekim koroškim učiteljem s Koroškega v Ljubljano. Bil je ta gospod bela vrana mej koroškimi učitelji; bil je Slovenec-narodnjak! Ta mi je slikal žalostne šolske razmere in zatrjeval, da za narodnega učitelja na Koroškem ni mesta. Kolikor vem, se je vrli mož pozneje umaknil na Kranjsko.

V neki slovenski vasi na Koroškem sva se mudila s prijateljem v hiši premožnega kmeta. Čudil sem se narodni navdušenosti hišnega gospodarja, ki je rad razpravljal o političnih vprašanjih, tožil sicer, kako nas pritiskajo tujci ob steno, vendar ob jednem dejal: „Stojmo trdno v boju!“ — Ko sva odšla od gostoljubne hiše, rekel sem med potjo prijatelju: „Ne morem ti povedati, kako me veseli, da je priprosto ljudstvo tako probujeno. Če so vsi kmetje take skale, potem ne bodo tujci nikdar potisnili Slovencev ven iz Korotana.“ Prijatelj pa mi odvrne: „Ne bodi optimist! Ne sklepaj iz jednega na vse! In — kaj pomaga, če je oče tak! Kakšni so pa sinovi! Saj si slišal, da so hoteli vedno nemško golčati. In odkod ta prikazen? V šoli se navadijo, pozneje postanejo brezbrizni.“ — Žalibog, da je tako. Poznam celo rodbino, v kateri je oče odločen narodnjak, sinovi pa so stratni nemški nacionalci.

Veselo je za deželo, v kateri so skoro jedino le duhovniki voditelji slovenskega ljudstva, da je vstopilo letos v prvi letnik 11 bogoslovcev — Slovencev. V vseh štirih letnikih skupaj je Slovencev 26. — Čim večje bo število slovenskih bogoslovcev, tem redkeje bodo slučajji, da pride v čisto slovensko šolo katehet, ki ne zna niti najnavadnejših slovenskih izrazov, kakor se je zgodilo letos. — Dasi so torej naše razmere skrajno neugodne, vendar ne bomo zagnali orožja iz rok, temveč borili se, dokler ne omagamo. Sedaj bojujemo boj „brez upa zmage“. Ali bo v prihodnosti boljše? „Nadjá srcé se in — boji!“

Politiški pregled.

Napad na našega cesarja je izvršil v Budimpešti v ponedeljek neki Hegedüs. Prijel je konje cesarjevega voza ter jih ustavil. Policija je hitro posegla vmes in trdi, da je mož — blazen.

Odprto pismo grofu Thunu je poslal voditelj tržaških Slovencev dež. poslanec g. Ivan vitez Nabergoj, v katerem ga vprašuje: „Ali ima ekselencija za Slovence in Avstrijce zares samo kazen, za nasilstvo tujcev pa, ki se rogajo v obraz Avstriji in žalijo njene podanike na uprav zverinski način, pa belega kruha?“ Opravičenost tega vprašanja dokazujeta obravnava, ki sta se danes teden vršili pred tržaškim sodiščem. Obtoženi Slovenci so bili obsojeni na 7 do 14 mesecev, nekdo, ki je odobral umor na cesarici Elizabeti pa je dobil — 5 mesecev. Ekselencija Thun bode na pismo Nabergojevo seve molčal.

Državnozborna volitev na mesto dr. Vašatega se je vršila 20. t. m. Pri ožji volitvi med kandidatom kmetske stranke Ratayem in češkim radikalcem Klecandom je bil voljen Ratay.

Italijanska delegacija v drž. zboru se je dogovorila z nemškimi liberalnimi veleposestniki v svrhu skupnega taktičnega postopanja. Izvolil se je iz obeh klubov odbor, ki bode preraščeval vprašanja, v katerih je treba jednotnega postopanja. Izmed italijanskih poslancev so v tem odboru Malfatti, dr. Angeli, Paxizza izmed veleposestnikov pa Stürgkh, Grabmayr in Balohov — Jože Schwegel.

Boj za občno volilno pravico. Češki narodni-delavci so izročili mestnemu zastopu v Prosnici memorandum, naj jih podpira pri boritvi za občne volilno pravico. Mestni zbor je na to sklenil 30. sept., da poda deželniemu in drž. zboru peticijo za občne volilno pravico. V ljubljanskem občinskem zastopu se prosvitljenim slovenskim „liberalcem“ tak predlog niti utemeljevati ni smel. Simpatijo in ljubezen do delavskih slojev ima pa kljub temu v zakupu narodna stranka, kakor „Narod“ trdi.

Rusi in Nemci. V Moskvi je 20.000 Nemcev, ki imajo 2 nemški srednji šoli, v Petrogradu 30.000 Nemcev, ki imajo 3 nem. srednje šole. Na Dunaju do 200.000 Čehom — ne dajo šol.

Nemški cesar je došel v Carigrad, kjer je bil sijajno vsprejet. Varnostne naredbe o katerih smo zadnjič poročali, so bile potrebne. Cesar bi bil skoro postal žrtva anarhistov, ki so ga nameravali usmrtiti z bombami. V Aleksandriji je policija aretovala več anarhistov, Lahov. Dobila je pri njih vse priprave in načrt za atentat.

Francoska. Zarota na Francoskem, o kateri se je minuli teden precej pisalo, bila je izmišljotina Dreyfussovcev. Ministerski predsednik Brisson namerava odstopiti.

Grof Murawiew, ruski minister zunanjih del, je bil te dni v Parizu. Od tam je prišel na Dunaj. Naš cesar ga je vsprejel v avdijenciji.

Konferenca proti anarhistom se bode vršila v Rimu.

Kreta. Turška vlada je vsprejela vse zahteve ultimatumu velevladij.

Meneliku, katerega udarce Italijani še sedaj ne morejo preboleti, se je uprl poveljnik Tigreta Ras Mangaša s 10.000 možmi. Menelik je poslal proti nepokornemu svojemu namestniku 40.000 mož. —

Domače novice.

Osebnosti. O nadškofu Mišsiji poročajo razni listi, da postane v kratkem kardinal. Koliko je resnice na tej vesti, še ni znano. — G. dr. Karol Zakrajšek je imenovan sekundarnim dež. bolnice. — Knezoškof lavantinski je imenoval č. g. Mihaela Plešnika, župnika pri sv. Pavlu pri Pragarskem, knezoškofijskim duh. svetnikom. — Preteklo nedeljo ob 11. uri dopoldne je nenadoma umrl v Gorici veleč. g. monsignor Andrej Marušič, zadet od kapi. Pokojni kanonik Marušič je v goriškem javnem življenju igral odlično ulogo. Dopisoval je v razne slov. liste, l. 1867. je ustanovil v Gorici „Domovino“,

katerega je 3 leta spretno uredoval. Kot prof. veronauka je v 35 letih uzgojil goriškim Slovincem značajnih mož. Pred leti je šel v pokoj, ostal pa je zastopnik cerkve v deželni šolski svetu in višji škof. nadzornik za ljudske šole, odlikovan je bil s križem „pro Ecclesia et Pontifice“. Umrl je star 70 let ter bil pokopan v St. Andrežu, kjer mu je tekla zibel. — V Ljubljani se je včeraj mudil g. Georgij J. Kapčev, načelnik odbora za osvobodjenje Macedonije. Obiskal je tudi naše uredništvo ter nam izročil zanimivo svojo knjigo „Macedonija ili glas roba“.

Za slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani s čudovito vstrajnostjo agitujejo štajarski Slovenci. Oglasile so se zopet občine Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, Zagorci, Sakušak, Hlapenci in Dragovič. Prav bi bilo, če bi državni in deželni poslanci kranjski svoje zaspane župane malo potresli!

„**To je pa že infernalno!**“ Tako je vskliknil nedavno dr. Ferjančič v bralni sobi državnega zbora, ko je prečital neki list. Ta njegov izrek se popolnoma prilega članku, katerega je spisal dne 15. t. m. v „Rodoljuba“ dr. Slanc. Kar je ta „general narodne stranke“ kdaj pobral psok na menihe po framasonskih listih in kar jih more skovati njegova luteransko paganska duša, izbruhal jih je v onem članku na menihe v Stičini. Obširno pripoveduje v listu, ki se izdaja za preprosti slovenski narod, da so nekdanji stiški menihi le na lov jahali, vsedali se za dobro obloženo mizo, pili najboljšo vino in rabili tlakarsko ženstvo ter tako izpili polno čašo življenja sredi lepe narave in še lepšega ženstva. Tu pa tam je bil kak menih ubit (kar je Slančeva laž, ki pa v članku ni osamela), a ob smrtni uri se niso brigali, kaj bo z zapuščenimi otroci in ženskami. Po tem opisu bivših stiških menihov pa dr. Slanc sedanje menihe tako le pozdravi: „Mlade ženske se bodo tudi včasih zagledale v mlado, belo, čedno ličice meniha v prikladni opravi. Za odkup od peklenjskih bolestij bo tudi ta ali oni kmetski mož kaj dal za molitve, ali bolj po malem bo kapalo. Neumnost ljudstva se lahko vzdrži, če državna vlada v to pomaga.“ Koncem članka se zadere dr. Slanc v krščanski socijalizem, pišeč mej drugim: „Teologična učenost je požeto polje; je že vse pretehtano v njej in za teologična razmotrivanja se sedanji svet več ne briga, teologična učenost je postalo mirno pokopališče. Zato pazite na ono duhovništvo, ki oznanja evangelij krščanskega socijalizma, in dobro delo bodete storili.“ — To so cvetke iz lista, ki je namenjen ljudstvu, lista, kateremu je s polnim imenom za odgovornega urednika podpisan dr. Ivan Tavčar! — V takem duhu hočeta vzgojiti Slanc in Tavčar, voditelja narodne stranke, naše ljudstvo. Danes na bestijalna podtikanja in laži v članku ne odgovarjamo ničesar. Nočemo braniti surovo napadenih menihov, ker je očitno, da ves naskok bolj velja krščanski ideji, kakor menihom. Kličemo le vsem, ki imajo še kaj rodoljubja: Možje! pomislite, kaj hoče napraviti iz našega naroda nekdanji krščanska, a sedaj tako propadla stranka. Sram mora biti že vsakega, katerega priporoča stranka s tako lepimi glasili.

Slovensko gledališče. O gostovanju slovenske umetnice gospe Boršnikove bodemo poročali prihodnjič. Jutri Parmov večer. Na vsporedu ste „Ksenija“ in „Stara pesem“. Začetek predstave je že ob 7. uri zvečer. Po predstavi je na čast skladatelja v čitalniški kavarni časten supe. — O predstavah slovenske drame, kolikor jih še nismo ocenili, poročali bodemo prihodnjič v podlistku.

Slovenska opera. Danes teden se je proizvajala na slovenskem odru v drugič Parmova „Stara pesem“ in ponovila se je iz lanske in predlanske sezone dobro znana jednodejanka „Ksenija“. Proizvajanje je bilo vseskozi dobro. Nova primadona gospica Stropnicka je bila tako v igri, kakor tudi v petju dostojna predstavljateljica glavnih ulog. Njena prikazen je v Parmovih operah prikupljiva in fina. Vrl in tempetamenta poln je g. Raskovič v „Kseniji“, njegova igra je zanimiva in pretresljiva, njegovo

vroče čustvovanje je naravnost elementarne sile, ker se vživi vsikdar z vso vnemo tako v delo samo kakor tudi v okoliš, v katerem nastopa. Naj bi bil on kot resnično inteligenten predstavljatelj vzor ostalemu oboju. Njegovo muzikalški odlično petje je le vsestranski pohvaliti in se ne more utajiti, da je gosp. Raskovič veliko pridobil na krepkosti glasu. Gosp. režiser Noll se je to pot tudi glede režije v „Stari pesmi“ potrudil in kaže ista v sedanji obliki hvalevreden napredek. Kot pevca smo ga vselej hvalili, hvalimo ga tudi to pot. Gospica Št'astna je kakor prvič ljubko pela, vender je prišel glas stoprav v poznejšem delu „Stare pesmi“ do dobre veljave. Obe operni skladbi se ponovite jutri v nedeljo. Po predstavi priredi dramatično društvo skladatelju na čast sestanek njegovih čestilcev v mali dvorani „Narodnega Doma“.

—oe.—

Iz ljubljanskega občinskega sveta. Župan je naznanil, da je znani slovenski mecen g. Gorup na Reki podaril mestu 1000 gl. v namen, da napravi slikar Germ v novi dvorani sliko, predstavljajočo, kako se je obč. svet za časa potresne katastrofe pred mestno hišo poklonil cesarju. Vsled Najvišjega ukaza je 10. september vsacega leta določen kot spominski dan smrti cesarice Elizabete, ob enem se pa v bodoče opušča 4. maj kot spominski dan smrti cesarice Marije Ane. Občinski svetnik dr. Val. Krisper je stavil naslednjo nujno resolucijo: „Mestni zbor ljubljanski izjavlja svoje vzemirjenje nad odgovorom, ki ga je dal ministerski predsednik grof Thun deputaciji odvetnikov in notarjev, odklanjajoč za sedaj ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. — Mestni zbor ljubljanski slovesno izjavlja, da smatra ustanovitev vseučilišča, kakor ga je predlagal deželni zbor kranjski, za najnujnejšo potrebo, da se osigura slovenskemu narodu za bodoče dobra in zadostna uprava, za katero že danes primanjkuje naraščaja. — Mestni zbor ljubljanski pozove svojega državnega poslanca, naj se poteguje vključ temu z vso močjo za ustanovitev vseučilišča in naj, ako se pogajanja odklonijo, iz tega izvaja dotične konsekvence.“ — Odbornik dr. Majaron je predlagal, da se resolucija spopolni v toliko, da se za besedi „slovenskemu narodu“ v drugem odstavku pridenejo še besede: „in drugim avstrijskim deželam na jugu“, in pa kot nov odstavek dostavi sledeče: „Gospodu mestnemu županu se pa naroča, da osebno pri njegovi ekselenciji ministerskem predsedniku in eventualno pri drugih ministrih tolmači in podpira gorenjo izjavo.“ Resolucija je bila sprejeta soglasno. — Občinski svetnik dr. Stare je poročal, da so v regulacne namene nakupljene hiše i. t. d. cenjene na 470.521 gl. 10¹/₂ kr. — Občinski svetnik Senekovič je poročal, da koncem tekočega leta poteče doba, za katero je bilo mestu dovoljeno pobirati gostaščino. Dejal je, da so še danes veljavni vsi tisti razlogi, vsled katerih je bilo mestu dovoljeno pobirati gostaščino, zato naj se tudi prihodnjih 10 let pobira ista gostaščina. Sprejeto. — Zavarovanje mestne vojašnice se je oddalo banki „Slaviji“ za 149.200 gl. — Pri mestni elektrarni se bode zgradilo skladišče za premog.

Volitev v kontingentno komisijo na Dunaju. Pod predsedstvom gosp. dež. predsednika ekselence barona Heina volili so dne 15. t. m. od deželnega zbora voljeni člani dež. komisije za odmero obrtnega davka kot II. instance in odposlanec trg. in obrtniške zbornice v Ljubljani jednega člana in jednega namestnika v kontingentno komisijo na Dunaju. Kot člen je bil izvoljen gosp. dr. Danilo Majaron, kot namestnik pa predsednik notarske zbornice, g. Iv. Gogola.

Prvi švedski lirik — slovenskega rodu! To zanimivost je prinesel zadnjič znani švedski pisatelj in prijatelj Slovanov g. Jensen v Ljubljano. G. Aškerc se je obrnil naravnost na pesnika g. grofa Karola Snoilškega, ki mu je potrdil, da je njegovim pradedom zibel tekla pod Triglavom. Vsi so pisali slovansko imensko obliko Snoilshik in eden izmed njih se izrecno naziva „Labacus“. Pesnik Snoilsky je naši beli Ljubljani posvetil lepo odo, katera skoro izide

v slovenskem prevodu. — Rodovina izvira baje od luteranskega predikanta Snoilška, ki je leta 1600 moral iz Ljubljane bežati na Nemško.

V lavantinski škofiji pošiljajo slovenskim kapelanom nemški pisane dekrete. Ko bi ne bili videli, ne bi verjeli.

Slovenski planinci — v spomin cesarici bodo postavili v začetku prelepe Logarjeve doline na Štajarskem lično cerkvico sv. Elizabete. Zgradbo bode vodila „Savinjska podružnica slov. planinskega društva“.

Otvoritev gospodinjske šole c. kr. kmetijske družbe kranjske, ustanovljene v proslavo cesarjevega jubileja, se je vršila v Marijanišču v četrték ob navzočnosti raznih odličnjakov. Pred otvoritvijo je daroval v marijaniški kapeli sv. mašo knezoškof dr. Jeglič. Govorili so gg.: dr. Lampe, Murnik in Pirc, vsi povdarjajoč veliki pomen novega vzgojevališča. Ta gospodinjska šola je namenjena kmetiskim hčeram, vodijo jo čč. gg. šolske sestre. Gojenka, katera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali cel tečaj 168 gld.

Iz „Narodnega Doma“ v Ljubljani nam piše slovenski trgovec: Včeraj sem se osebno prepričal, da tukajšna nemška tvrdka I. C. Röger (na Poljanski cesti) zalaga „Narodni dom“ z novim vinom! — Ključavničarska dela ima nemška tvrdka Achtschin. To bode vedno lepše! Kje pa so gospodje, ki vedno v „Narodnem Domu“ naglašajo: Svoji k svojim!?

Znamenita dogodba. Staroslovensko pontifikalno mašo je minulo nedeljo prvokrat daroval v Vrbeniku škof dr. Anton Mahnič. Rabil je staroslovensko mašno knjigo, darovano mu od duhovščine kranjske. — Istega dne se je v Ponikvi ob juž. žel. slovesno odkrila spominska plošča slavnemu kartografu in zemljepiscu Blažu Kocenu, katerega atlantje se še dandanes rabijo v vseh avstrijskih šolah. Slavnostni govor je imel g. D. Hribar iz Celja.

Cesarjev jubilej bodo mestne ljudske šole v Ljubljani dne 1. decembra praznovala s slovesno službo božjo, po kateri se bodo učenci zbrali v okrašenih šolskih prostorih, kjer bodo poslušali slavnostni govor. Šolske zastave se bodo okrasile s spominskimi trakovi. Med učence se razdele spominske knjižice. Kaj pa srednje šole?

Iz Kranja se nam piše, da se za jutrišnji dohod knezoškofa dr. Jegliča delajo velike priprave. Meščanstvo tekmuje, da dostojno vsprejme ljubljence naroda. Po dovršeni birni se bode priredila v nedeljo zvečer knezoškofu sijajna bakljada in serenada. Pri serenadi prvokrat nastopi novi „Moški pevski zbor“, močan okoli 50 pevcev. Odbor gasilnega društva je v četrték zvečer jednoglasno sklenil, da se gasilno društvo udeleži bakljade. Pr hodnji ponedeljek blagoslovi, kakor znano, gosp. knezoškof gimnazijsko kapelo v Kranju. — Novoustanovljena godba v Kranju vrlo napreduje. Došel je v Kranj za kapelnika Čeh, ki si je nakrat pridobil občne simpatije in ki 24 mož vstrajno vadi.

Nova župnija. Ministerstvo za uk in bogočastje je določilo, da bo od 1. januarja 1899. l. ekspozitura Žabnica samostojna župnija. Razven Žabnice bo nova župnija obsegala vasi Spodnje Bitnje, Šutna, Formahe in Dorfarte.

Kranjski deželni uradniki dobe regulacijo plač.

Shod ima jutri ob 3. uri popoldne „Katol. polit. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ v Logavesi nad Vrbo.

Drobne novice. Ljublanica je vsled deževja narastla na 190 cm nad normalom. — Barake kolikor jih še stoji, bodo odstranjene s 1. novembrom. — Na Bledu je bilo letošnje poletje 1800 tujcev. — V Ljutomeru je preteklo nedeljo govoril dr. Krek. — Na Igu pri Ljubljani se snuje izobraževalno in kmetijsko društvo. — Glavni dobitnik ljubljanske efektne loterije je izplačila hrvatska eskomptna banka v Zagrebu. — Pri Trnovem na Notranjskem se je v sredo vsled deževja udrl železniški nasip. Na redni promet ni kmalu misliti. Za osebni promet je uprava poskrbela tako, da bo zveza z brzovlakom št. 4, vender bodo morali potniki kakih 200 m iti peš

do drugega vlaka. Prtljago do 50 kg preneso železniški uslužbenci.

Usodno naključje. Našemu rojaku, uglednemu igralcu g. Borštniku se je dne 18. t. m. zgodila v Zagrebu nesreča med gledališko predstavo. Gosp. Barbarič je imel namreč kakor Terentij „ustreliti“ Fjodora, katerega je predstavljal gosp. Borštnik. Ne ve se pa, kako je prišlo, da je bila puška res nabasana s šibrami in je zadelo streljivo gosp. Borštnika naravnost v čeljusti, ranivši ga težko. Vender je, kakor poročajo iz Zagreba, upati, da ozdravi gosp. Borštnik v kakih 14 dneh. Policija je uvela preiskavo.

Lepe razglednice. Šmarne Gore in Rožnika je založil g. Bonač v Ljubljani. — Rodoljubno občinstvo opozarjamo na razglednice, katere je založil g. Florijan, knjigotržec v Kranju. Na razglednicah sta krasno posneta Prešernov in Jenkov spomenik na kranjskem pokopališču. Slovenci, katerim sta sveta ta grobova, posezite po teh razglednicah! Prodaja jih v Ljubljani gosp. Josip Petrič.

Nemško pest je pokazala trgovska zbornica v Celovcu, ker ji je trgovsko ministerstvo naložilo, da mora slovenskim posojilnicam in hranilnicam dostavljati slovenske statistične obrazce v izpolnitev. Zbornica se je pritožila proti temu pravičnemu odloku. To bi vriščali nemški listi, ko bi se kranjska trgovska zbornica postavila na tako skrajno stališče.

Po zobeh je dobil od upravnega sodišča tržaški magistrat, ki ni dovolil slovenskega napisa na spomeniku pokojnega prvoboritelja Dragotina Martelanca v Barkovljah. Sodišče je pa zavrglo mnenje tržaškega magistrata. S tem odlokom je dobila slovenščina vsaj na groblju svoje pravice, poleg Martelanca pa bode dobil napis na spomenik tudi pokojni urednik „Edinosti“ Viktor Dolenc. Tudi Dolencov spomenik je moral dosedaj vsled tržaškega magistrata trme ostati brez napisa.

Iz kamniškega okraja se nam piše: V št. 54. t. l. Slovenijo pometajočega „Slovenskega Lista“ se nekdo britko pritožuje radi samonemškega pečata pri c. kr. okr. glavarstvu v Novem Mestu. Ljuba duša! V kamniškem c. kr. okr. glavarstvu smo ravno na tem; tudi tu nimajo dvojezičnega uradnega pečata in, kakor sem poizvedel iz prvih virov, vsi dopisi na župne urade in na šolska vodstva dohajajo v nemščini. Še celo tisti okrožni dopisi, ali splošni pozivi, kateri pridejo od visoke c. kr. deželne vlade v slovenščini na okrajno glavarstvo, razpošljejo se iz Kamnika drugim uradom z nemškim obvestilom. Ker pa se noben narodnjak ne pritoži, ostane vse nemško mirno v okraju našega sicer jako prijaznega Miroslava. Taki-le so „oni“ in taki-le smo „mi“!

Z Gorenjskega. Nekje pri nas bila je pred letom volitev novega cestnega odbora. Minilo je toraj leto in novo izvoljeni odbor ni še prevzel ali mogel prevzeti računov. Pravijo, da tudi od prejšnjih let ni še računov. Znano je to kranjskemu deželnemu odboru, ki je v letošnji okrožnici do cestnih načelnikov napovedal, da morajo točno in natanjko delati račune. Znano je tudi gospodu šefredakterju „Slov. Naroda“, kateri list se je tako nepotrebno spodtikal ob letnih računih slovenskih Rajfajznovih posojilnic. Kakošno je tako gospodarstvo? Vedno bolj še kaže potreba ustanovljati gospodarska društva, da se bode vsaj mladina navadila točnih računov. Može pa, ki vas je ljudstvo izvolilo, da gospodarite z njegovim premoženjem, bodite jekleni in nepopustljivi ter zahtevajte od občinskih in cestnih načelnikov točno račune.

Tržaško luko nameravajo razširiti. Določna vladna predloga določa, naj se zgradi nov pomol pri sanitetnem poslopju, razširijo naj se nekateri poti na obrežju v stari luki; napravi vrteči se most blizo iztoka velikega kanala in zgradi pomolje ter obrežje za pristaniščni basin pri sv. Andreju. Da se poravnajo stroški, sklene država pogodbo z občino mesta Trsta, po kateri daje občina državni upravi na razpolago posojilo v znesku 6 milijonov (katerega vzame iz velikega posojila, ki ga najme občina) in

sicer v razmerju, kakor bodo napredovale zgradbe. To posojilo mora državna uprava vrniti v letnih obrokih po 500.000 gld. z obrestmi po 3%.

Zloraba gesla: „Svoji k svojim“! Čital sem v tem listu št. 54 od „Sočinih bregov“, kakó tam nekateri trgovci zlorabijo dotično geslo. Jednako moram povedati, da se dobé tudi v Trstu in po deželi v Istri trgovine, ki izrabljajo dotično geslo. „Vam, ki ste naši“ dajo vse po 3 ali 4 kr. dražje, nego se dobi pri drugih firmah. Oni, kateri vsled tega ne morejo zahajati v njihove trgovine, veljajo potem za neznačajne. Slovenski trgovci: pošteno blago, poštene cene, pa bodete obvladali vse tuje konkurente!

„Gepäck Schein“ — ta samonemška tiskovina priča o pravicah slovenskega jezika na železnicah. Čas bi bil, da bi poslanci poropotali tudi glede te točke, ker je res presmešno, da mora tudi slovenski kmet sprejemati take „Scheine“ in celo samonemške vožne listke.

Iz Amerike. (St. Paul, Minn.) Pošta Polhovgradec ima še vedno le nemški pečat. Res, zaspanci! Sram jih bodi! Lična vas, obstoječa iz hvalevrednega kmetkega ljudstva — vrlih Slovencev — imajoča par (vsaj več jih itak ni!) nemškutarskih butic za voditelje, se da tako daleč zapeljati. Na pošti so tako „kunštni“, da znajo pošteni slovenski „š“ v nemški „sch“ spremeniti!! Sapienti sat! Pograjci zbudite se; ustanovite si zopet bralno društvo, ker je propalo, in napravite si, če ne popolno slovenski, vsaj dvojezični pečat! Toliko za danes.

V Čádrmljah, pri Konjicah, v vladikovini lavantinski, bode 30. t. m., t. j. v nedeljo pred vsemi sveti mil. knez in škof slovesno blagoslovil šestero zvonov za novo farno cerkev. Zvonovi tehtajo 60 met. stot. in so vlti v livarni Jožef Grassmayr-jevi v Wiltenu pri Inostu.

„Der Süden“ izhajal bode začeni s 1. novembrom po trikrat na mesec, namreč 1., 10. in 20. dan vsacega meseca.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik VIII. — Sešitek IV. obsega: Dr. Fr. Kos: Iz zgodovine Jugoslovanov v šestem stoletju po Kristusu. F. Kovačič: Rimski romarji iz slovenskih dežel. Janko Barlè: Iz Schönlebnovih zapiskov o kranjskem plemstvu. A. Koblar: Čegav je Žumberk? (Ta spis, ki o prvem času dokazuje pravice kranjske dežele do Žumberka bode menda vzdramil nekatere slovenske kroge, da se ne bodo nemo uklonili mnenju ogersko-hrvatske komisije.) Mali zapiski. Prilogi! Podoba žumberškega gradu s tlorisom po narisih Pieronijevih iz leta 1639.

Društva.

„Gospodinjska šola“ v Ljubljani je izdala za prvo društveno in šolsko leto svoje letno poročilo, katero je priredil g. dr. Danilo Majaron. To letno poročilo je ob enem zanimiva poučna knjiga za vsakogar, ki se hoče poučiti o uredbi in potrebi gospodinjskih šol. V uvodu ima knjižica poljudno pisan članek „Nekoliko zgodovine o gospodinjskem šolstvu“, potem poroča v ustanovitvi šole. V obeh tečajih je bilo 26 učenk. Doslej ima društvo samo večerno šolo, katere namen je, onim ljudski šoli odraslim dekletom, ki radi dnevnega posla zunaj doma ne morejo obiskovati dnevne gospodinjske šole, dati priložnost, da se nauče kuhati, prati, likati, šivati in drugih, gospodinji v menj imoviti rodbini potrebnih stvari. Jeden učni tečaj traja 8 do 10 tednov vsak delavnik od 1/2.6. do 1/2.9. ure zvečer v šolskih prostorih. V jeden učni tečaj sprejme odbor praviloma po 12 učenk in sicer navadno po vrsti, kakor so se oglasile. Učenka mora biti najmanj 16 let stara. Pouk je brezplačen. Za skuhana in od učenk samih použita jedila plačuje se majhna odškodnina, katero vodstvo šole določa pred začetkom vsakega tečaja. Ta denarni znesek izroči vsaka učenka učiteljici-voditeljici za jeden teden skupaj. Od tega prispevka oprošča odbor le v izvenrednih slučajih. Učiteljsko osobje: Gospa Julija Moosova, voditeljica; gđc. Alojzija Ravnikarjeva poučuje praktično v kuhanju, pranju,

likanju, šivanju in čiščenju; gdč. Marija Maroutova predava teoretično o gospodinjstvu; gospod dr. Vinko Gregorič predava teoretično o zdravju in prvi pomoči pri nezgodah. Značilno je, da tej prekornosti šoli „Kranjska hranilnica“, ki razsipa denar nemškimi društvom, ni hotela dovoliti nikake podpore. Ljubljansko meščanstvo naj krepko podpira ta zavod, vzorno delujoč za odgojo dobrih narodovih gospodinj!

Občni zbor društva „Gospodinjstva šola“ v Ljubljani vršil se je 20. t. m. po objavljenem dnevnem redu. V popolnitev odbora izvolili so se p. n. gg.: Črne Elizabeta, Grošelj Marija, Jerina Marija, Premk Julija ter Kunc Marija. Dosedajni revizorji gg.: Gangl Engelbert, Šturm Franc in župnik Vrhovnik Ivan bili so vnovič voljeni za bodoče šolsko leto.

V šolo „Glasbene Maticice“ v Novem Mestu se je doslej priglasilo: 22 učencev za igranje na klavir, 12 na gosli, 1 na cello, za petje i teorijo pa okoli 50 učencev in učenk. Prvi koncert v letošnji zimski sezoni bode v Novem Mestu 20. novembra t. l.

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani priredi v soboto, dne 5. listopada prvi letošnji društveni večer v „Narodnem Domu“ (pritličje na desno, druga vrata). Začetek ob 1/8. Predaval bo okr. šol. nadzornik, g. prof. Fr. Levec o dunajski jubilejski razstavi.

Organizacija slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov. V Celju je bil začetkom meseca občni zbor njihovega društva, ki je raztegnilo svoj delokrog na vse slovenske pokrajine. Izmed raznih predlogov je omeniti onega g. Josip Cilenška, da je deliti redne člane v dva razreda in sicer pridejo v I. razred oni, ki imajo mesečne plače nad 70 kron, v II. razred pa tisti, ki imajo pod 70 kron. Pivi plačujejo dve kroni pristopnine in eno krono mesečnine, drugi pa eno krono pristopnine in 60 vinarjev mesečnine. Društvo se je izreklo proti vsprejemanju ženskega osobja v pisarne odvetnikov in notarjev. Za nedeljski počitek je govoril stvarno in dokazilno g. Cilenšek iz Ljubljane. V odbor, kateri se je pri seji dne 3. t. m. konstituiral so bili izvoljeni sledeči gospodje: Predsednik: g. Iv. Bovha, sollicitator; podpredsednik: g. Andrej Perc, notarski koncipijent; tajnik: g. Vlad. Pegan, jurist; njega namestnik g. Iv. Doberšek, odvetniški uradnik; blagajnik: g. Val. Gradišnik, sollicitator; odbornika: gg. Jos. Kolar, notarski koncipijent in Drag. Gilčvert, sollicitator. — Namestnikom pa gg. Mih. Korošec, Mih. Vrečko in Fr. Moškon. Nadalje sta bila izvoljena: g. Jos. Cilenšek, sollicitator v Ljubljani in g. Miroslav Lorbar, sollicitator iz Ptuj, nadzornikoma. Prepotrebne društvu želimo vsestranskega napredka in potrebne podpore.

V Poljanah v Predgradu (pošta Stari trg pri Kočevju) se je ustanovilo tamburaško društvo pod imenom „Zarja“. Ustanovitelj mu je Rudolf Mikulič. Žrtvoval je veliko časa, da je izučil vrle tamburaše. V odbor so bili izvoljeni gospodje: Peter Majerle, načelnik; Rudolf Mikulič, podnačelnik; Ivan Zupanc, tajnik; Ivan Vais, blagajnik; Mihael Majerle, arhivar. Sodelujočih članov je 12 in podpornih članov 18. V Predgradu ustanovilo se je leta 1894. društvo požarne brambe, leta 1895. se je ustanovilo „Veteransko društvo“ — sedaj jima sledi „Zarja“. To je res lep napredek za poljansko dolino.

Razne stvari.

Naš cesar pojde spomladi za več dnij v Opatijo.

God pokojne cesarice 19. novembra se bode na vseh avstrijskih šolah tudi nadalje praznoval s slovesno božjo službo. Poduk ta dan tudi odslej izostane.

Dunajski Čehi. Slavnostno otvorjenje I. češkega „Narodnega Doma“ na Dunaju v XV. okraju je bilo preteklo nedeljo.

Potres je bil v Sinju in Vrhpolju, kjer je naredil precej škode, zopet 20. oktobra.

Kuga na Dunaju. Za to strašno boleznijo je umrl 19. t. m. na Dunaju sluga patalogičnega

zavoda. Zdravniki so zagotavljali, da je to le posamičen slučaj, vendar ste nevarno oboleli tudi strežnici Bariševi in zdravnik dr. Müller, ki je zdravil Bariša in strežnici. Vse strežnike patalogičnega inštituta opazujejo v bolnišnici zdravniki. Strežnica Pecha baje že umira. Dunajsko prebivalstvo je jako ogorčeno nad zdravniki, ki so šli v Bombaj proučevati kugo, a so bolezen vsled neprevidnosti zanesli na Dunaj.

Na Reki je 20. t. m. povodenj prouzročila škoda nad 2 milijona goldinarjev. Voda je preplavila mnogo ulic, razdrila je mestno klavnico, razne tovarne je preplula. Mestni vodovod in plinarna nista mogla delovati. Utonila je jedna ženska.

Dvořak sklada novo opero „Čert a kača.“ Dogotovil je dve nove simfonski deli: „Holoubek“ in „Pisen bohatyrska.“

Amerikanci so v bitkah zadnje vojne zgubili 280 mož, kužne bolezni so pa na bojišču jim pobrale 2565 mož.

Nemški „Schulverein“ je v par mesecih razprodal 50.000 svojih razglednih dopisnic.

Ženske postajne načelnice imajo v Norvegiji pri nekaterih kolodvorih.

Slovensko šolo v Ameriki je v Jolietu obiskal škof Jakob Trobec, slovenski rojak. Mlade ameriške Slovence, katerih je v šoli 154, je navdušeno ogovoril.

Za slogo med Hrvati in Srbi je pričel v Splitu izhajati nov list „Nezavisnost“.

Dunajsko jubilejno razstavo so zatvorili dne 18. oktobra.

Najnovejše vesti.

Volitev za deželni zbor bode v Kranju in Škofji Loki prihodnjo sredo. „Slovenski Narod“ priporoča kandidata svoje stranke gosp. I. Šubica. Nam so pa došla poročila iz Kranja in Loke, da je neodvisno narodno meščanstvo obeh mest ponudilo kandidaturu čast. gosp. kuratu Antonu Koblarju, kateri je interese Kranja in Loke že jako izvrstno zagovarjal v državnem zboru.

Vseučiliško vprašanje. „Slov. Narod“ prinesel je v četrtek očividno inspirirano brzojavko, v kateri se nekateri slovenski listi dolže, da so o avdijenci slovenskih odvetnikov in notarjev prinesli „deplacirana“ poročila. Kolikor smo se z nova informirali, bilo je poročilo našega lista popolnoma istinito. Več o tem ob drugi priliki.

Osebna vest. Gosp. Jan. Piber, župnik v Brusnicah, je prezentovan za župnijo Bohinjska Bistrica.

Repertoar slovenskega gledališča. V torek generalna skušnja za opero „Marta“. V četrtek 27. t. m. in soboto 29. t. m. „Marta“. 1. novembra „Mlinar in njegova hči“. V petek 3. novembra opereta „Klarica na vojaških vajah“.

Shod ima jutri goriški dež. poslanec gosp. Bl. Grča v Črnicah. — Goriški kršč. soc. delavci imajo jutri shod v Solkanu.

Vzgojišče za deklice. Slovenske stariše opozarjamo, da so č. šolske sestre v „Narodni šoli“ družbe sv. Cirila in Metoda v Velikovecu ustanovile vzgojišče za deklice. V hiši je dvorazredna ljudska šola, poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih. Šolsko leto se začne dne 3. novembra t. l. Plačila 8 gld. mesečno. Oglásila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovecu na Koroškem.

„Bela Ljubljana“, valček po slovanskih napetih za glasovir zložil Viktor Parma, je izšel v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani. Cena 1 gld. 20 kr.

Cesar se je iz Gödöllő vrnil na Dunaj.

O naših pravicah se danes posvetuje odposlanstvo „Slovenske krščanskonarodne zveze“ z grofom Thunom.

V Trstu je umrl dež. poslanec istrski Nikolaj Venier.

Iz državnega zbora. V nagodbenem odseku pričeli so poskušati Nemci z obstrukcijo. Menger je govoril cel dan, Lecher pa je obljubil govoriti tri dni. Vladi bode končno potrpežljivost pošla in poslala bode poslance domov. V nagodbenem

odseku je za uboge žrtve potresa v Sinju govoril tudi poslanec Krek. Posvet o ureditvi plač državnih služabnikov se počasi vleče. Dr. Krek se je krepko potegoval za pošteno ureditev plače.

Italijanski poslanci bodo menda glasovali za nagodbo. Kaj jim bode vlada dala za to? Poleg druge železnične zveze s Trstom gotovo tudi nekaj našega hleba.

Poslanec Danielek se je ločil od Stoja-lovskega vsled govora, ki ga je imel poslednji v drž. zboru.

„Politika“ javlja, da nas baron Hein gotovo zapusti, ker pojde v Gradec. Imenuje tudi kandidate za izpraznjeno mesto na Kranjskem: grofa Pace, dvornega svetnika dr. Truxa, pl. Pavicha, ki je pri namestništvu v Zadru in pl. Conrada od namestništva v Trstu.

Za ustanovitev češke tehnike na Moravskem je v državnem proraču za l. 1899. določenih baje 100.000 gld. Kaj pa za slovensko vseučilišče?

Občinske volitve v Zagrebu so se pričele danes. Hrvatska opozicija nastopa složno.

Zola je včeraj došel na Dunaj.

Kitajci so v Paklangu umorili francoskega misijonarja in več kristijanov.

Slovenska krščansko-socijalna zveza v Ljubljani.

Javno predavanje

jutri ob 6. uri zvečer

v veliki dvorani „Katol. Doma“.

Predaval bode č. g. dr. Jož. Debevec: „Kje sedaj človek najhitreje zabogati.“

„Slovenska krščansko-socijalna zveza“ prosi blagohotnih književnih ali denarnih darov za ustanovitev velike

ljudske knjižnice

v Ljubljani.

Prijatelji slovenskih delavskih slojev, priskočite na pomoč!

Zahvala.

Imenom „Slovenske krščansko-socijalne zveze“ se podpisana najudaneje zahvaljujeva slavni „Slovenski Matici“ v Ljubljani in g. drž. poslancu Iv. Vencajzu, ki sta za potrebno ljudsko knjižnico v Ljubljani darovala lepo število knjig. Naj bi našla mnogo plemenitih posnemalcev!

V Ljubljani, 22. oktobra 1898.

Ivan Kregar,
t. č. predsednik.

Ivan Štefè,
t. č. tajnik.

Primarij dr. Vinko Gregorič

se je vrnil 94 (2-1)

in ordinira zopet ob navadnih urah, od

2.—4. ure popoldne.

Zahvala.

Vsem ljubim sorodnikom, dragim prijateljem in znancem izrekamo za mnoge dokaze odkritosrčnega sočutja ob prezgodnji smrti našega soproga, oziroma očeta, tasta in starega očeta, gospoda

Tomaža Pavšler-ja,

kakor tudi za ljubeznjivo, ogromno spremstvo k večnemu počitku in za znaten dar »Dijaški kuhinji« v Kranju, namestu vencev, presrečno, najtoplejšo zahvalo. Sosebno se zahvaljujemo prečast. duhovščini, gospodom odposlancem slavne kupčijske in trgovske zbornice ter kranjske hranilnice, gosp. c. kr. profesorjem, gospodom c. kr. uradnikom, prespoštovanim gospodom meščanom in častitim članom slav. požarne brambe za častni spreved.

V Kranju, dne 18. oktobra 1898.

(95) 1

Zaljujoči ostali.

Pošteno dekle,

iz boljše ljubljanske rodovine želi vsled nesreče v rodovini vstopiti v kako prodajalnico. Hvaležno vsprejme tudi drugo primerno službo. Prijazne ponudbe vsprejema upravništvo „Slovenskega Lista“.

96 (2-1)

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani.

Ignacij Čamerik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

36 (24-22)

nagrobnih spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti 4 1/2 % polumesečno ali 4 % od dneva vložitve do dneva vzdige. 91 (3-2)

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po 3 1/2 %

Rentni davek plača društvo samo.

Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po 5 1/2 % in po 5 %, brez vsakih stroškov ali prispevkov.

Poštno-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 gld. se želi.

Uradne ure od 9.—12. dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

10 % ceneje kakor drugod!

Zimsko blago je že došlo in se dobiva po kolikor mogoče nizkih cenah samo v modni trgovini

Maksa Armiča

Sv. Petra cesta št. 2.

Zimske srajce za turiste. — Jopiči za dame in gospode.
 Aubice, čepice, jopice, vse iz volne za otroke.
 Fine bele in rudece vrhne jopice iz volne za otroke.
 Nogovice za gospode od 22, 25, 35 do 80 kr.
 Nogovice za dame in otroke od 24, 30, 35, 45 kr. do 1 gld.
 Fine rokavice za dame in otroke v škotskih barvah od 25, 35, 45 do 75 kr.
 Fine rokavice za gospode od 45, 65, 70, 80 kr. do 1 gld. 20 kr.
 Glače rokavice za gospode iz dobrega usnja podložene po 1 gld. 15 kr.
 Šali za dame (Shawl) za zimo od 60 kr. vseh cen do 1 gld.
 Copatke za dom za dame, gospode in otroke.
 Pristine ruske galoše za dame, gospode in otroke.

Dobijo se pa tudi sledeče stvari po jako nizkih cenah.

Zavratnice dolge barvane od 16, 30, 35, 45, 50, 75 kr. do 1 gld. 50 kr., črne od 25 do 70 kr., fine kratke barvane od 20, 30, 35, 38 do 75 kr.
 Zavratnice kratke črne za stoječi ovrtnik od 22, 30, 45 do 80 kr., za ležeči ovrtnik od 15, 18, 20, 25 do 50 kr.
 Zavratnice barvane in črne za nove stoječe-ležeče ovrtnike od 45 do 70 kr.
 Samopletke (samozaveznice) od 22, 35, 48, 60, 70, 80 kr. do 1 gld., za kratke ovrtnike vezati od 80 kr. do 1 gld., samozaveznice (Lavalieres) od 35, 45, 55, 60, 75 do 85 kr.
 Zavratnice za dame najnovejše in fine od 45 do 65 kr.
 Najelegantnejše fašone ovrtnikov za gospode in ovrtnikov za dame.
 Najelegantnejše fašone manšetov za gospode.
 Elegantne fine srajce, bele ali barvane s svilnatimi prsi.
 Predsrajčniki, beli in barveni vseh vrst. — Gumbe za srajce in manšete.
 Životniki in moderci raznovrstnih cen in najboljših krov.
 Predpasniki barveni in črni za dame in otroke.
 Posamentarijske kitiče, zavijavke in garniture, fina švicarska vezenina od 15 do 70 kr., v kosu izdatno ceneje. 92 (1-1)

Najcenejše in najboljše zimsko blago.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Gradišče šte. 1.

Soglasni sklep načelstva z dne 13. t. m.

Odslej se menice eskomptujejo po 5 %,

ne da bi se zahteval kak upraven prispevek, torej

popolnoma brez stroškov.

93 (1-1)

Blagajna je odprta vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan. — Do 10. ure dopoldan vložene menice se isti dan ob 12. uri uri izplačajo, odnosno vrnejo. — Pozneje vložene menice izplačajo, odnosno vrnejo se drugi dan ob 10. dopoldan. — V nujnih slučajih dopuščajo se izjeme.